

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

1ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 29 Δεκεμβρίου 2021 με την εξής σύνθεση:
Ελευθερία Καλαμιώτη Πρόεδρος, Ειρήνη Αψοκάρδου Εισηγήτρια και Αθηνά Μπουζιούρη Μέλη.

Για να εξετάσει την από 19.11.2021 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΑΕΠΠ 2170/22-11-2021 Προδικαστική Προσφυγή του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «.....» (εφεξής η «προσφεύγουσα»), που εδρεύει στην, οδός ..., αρ. ..., όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά της, (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Με την προδικαστική προσφυγή η προσφεύγουσα αιτείται την ακύρωση της υπ' αριθμ. 2464/2021 απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής της αναθέτουσας αρχής, κατά το μέρος που απορρίφθηκε η προσφορά της.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια Ειρήνη Αψοκάρδου

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1.Επειδή για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017, ποσού 8.065 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικόκαι την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «δεσμευμένο»), το οποίο και υπολογίζεται με βάση την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, ήτοι 1.612.903,22 ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

2. Επειδή με την υπ' αριθμ. ΑΔΑΜ Διακήρυξη η αναθέτουσα αρχή προκήρυξε δημόσιο ανοικτό ηλεκτρονικό διαγωνισμό για την επιλογή αναδόχου κατασκευής του έργου: «.....», με κριτήριο ανάθεσης την πλέον

Αριθμός απόφασης: 81/2022

συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά με βάση την τιμή, εκτιμώμενης αξίας 1.612.903,22 ευρώ πλέον ΦΠΑ.

3. Επειδή το πλήρες κείμενο της Διακήρυξης καταχωρήθηκε στο Κεντρικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ) στις 28-07-2021 με ΑΔΑΜ καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο επίμαχος διαγωνισμός έλαβε αύξοντα αριθμό ΕΣΗΔΗΣ

4. Επειδή ο διαγωνισμός που προκήρυξε η αναθέτουσα αρχή ως εκ του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του ν. 4412/2016, σύμφωνα με το άρθ. 345 του ν. 4412/2016.

5. Επειδή η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή: α) έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα καθόσον κατατέθηκε στις 19-11-2021 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα μέσω της «επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ στις 9.11.2021, β) ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του ΠΔ 39/2017 και γ) κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ από την προσφεύγουσα αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016 και την παρ. 1 εδ. α) του άρθρου 4, και την παρ. 2 του άρθ. 8 του ΠΔ 39/2017.

6. Επειδή η προσφεύγουσα, ως προσφέρουσα, θεμελιώνει προφανές έννομο συμφέρον για την άσκηση της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής κατά της επίμαχης απόφασης, ως προς το μέρος που αφορά στην απόρριψη της προσφοράς της, επιδιώκοντας ευλόγως να της ανατεθεί η συγκεκριμένη σύμβαση.

7. Επειδή στις 23.11.2021 η αναθέτουσα αρχή προέβη στην προβλεπόμενη, από το άρθρο 9 παρ. 1 α του ΠΔ 39/2017, κοινοποίηση της υπό κρίση προσφυγής στους ενδιαφερόμενους τρίτους μέσω της «επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού.

8. Επειδή με την υπ' αρ. 2867/2021 Πράξη της Προέδρου του 6^{ου} Κλιμακίου και την υπ' αρ. 3124/2021 Πράξη της Προέδρου του 1^{ου} Κλιμακίου, ορίσθηκε Εισηγήτρια και ημερομηνία συζήτησης και κλήθηκε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις της επί της υπό εξέταση προσφυγής.

9. Επειδή στις 23-12-2021 η αναθέτουσα αρχή απέστειλε τις απόψεις της στην ΑΕΠΠ, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. β της παρ. 1 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016, επί της υπό εξέταση προσφυγής, τις οποίες κοινοποίησε στην προσφεύγουσα αυθημερόν.

10. Επειδή, σε συνέχεια των ανωτέρω, η υπό εξέταση προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του 1^{ου} Κλιμακίου της ΑΕΠΠ σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 346 και 360 του ν. 4412/2016 και του άρθρου 3 του Π.Δ/τος 39/2017.

11. Επειδή στην επίμαχη διαγωνιστική διαδικασία έλαβαν μέρος οκτώ οικονομικοί φορείς, μεταξύ των οποίων η προσφεύγουσα, υποβάλλοντας την υπ' αριθμ. συστήματος προσφορά της.

Με την υπ' αριθμ. 2086/2021 απόφασή της (ΑΔΑ:), η Οικονομική Επιτροπή της αναθέτουσας αρχής ενέκρινε το ως άνω ΠΡΑΚΤΙΚΟ Ι της αρμόδιας Επιτροπής, ενώ, ως προκύπτει από το Πρακτικό ΙΙ, η Επιτροπή διαπίστωσε, μεταξύ άλλων, ότι: *«Ότι η εταιρεία «.....», όπως και η εταιρεία «.....», δεν είχαν ούτε την απαιτούμενη βεβαίωση πιστοληπτικής ικανότητας, ούτε τα πιστοποιητικά ISO, κατά το στάδιο υποβολής της προσφοράς, όπως όριζε η Διακήρυξη και ότι η εταιρεία «.....» δεν είχε υποβάλει, πέραν των ανωτέρω, ούτε το ασφαλιστήριο συμβόλαιο και ότι οι λοιπές προσφορές ήταν σύμφωνες με τους όρους και τις προϋποθέσεις της Διακήρυξης»*. Ωστόσο, η Οικονομική Επιτροπή της αναθέτουσας αρχής, με την υπ' αριθμ.απόφασή της (ΑΔΑ:), ανέβαλε ομόφωνα τη λήψη αποφάσεως επί του Θέματος 48 της 49ης /12.10.2021 Συνεδρίασης «.....» σύμφωνα με το οποίο η προσφορά της προσφεύγουσας απορρίπτονταν, *«προκειμένου να δοθεί η ευκαιρία στους φορείς που αποκλείστηκαν λόγω ελλειπόντων δικαιολογητικών, να προσκομίσουν αυτά εντός νέας διημέρου προθεσμίας»*.

Μετά την έκδοση της ανωτέρω απόφασης και σε συνέχεια της υπ' αριθμ. πρωτ.προσκήσεως για προσκόμιση ελλειπόντων δικαιολογητικών, η προσφεύγουσα συμμορφώθηκε στην ως άνω πρόσκληση και υπέβαλε εκ νέου τα ζητούμενα δικαιολογητικά εντός της ταχθείσας προθεσμίας και συγκεκριμένα την 21.10.2021 συνυποβάλλοντας και υπεύθυνη δήλωση στην οποία δήλωνε τα ακόλουθα: *«Ο οικονομικός φορέας Ι.Δ. ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε. υπέβαλλε οικονομική προσφορά με Α/Α, την 02/09/2021 και ώρα 8:30:23. Όπως αποδεικνύεται και από το παραχθέν από*

το σύστημα έντυπο δικαιολογητικών συμμετοχής, ο οικονομικός φορέας Ι.Δ. ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε., ως όφειλε, έχει αναρτήσει την τραπεζική βεβαίωση πιστοληπτικής ικανότητας που απαιτούνταν από το άρθρο 23.5.α της διακήρυξης. Ομοίως, σχετικά με την απαίτηση του άρθρου 23.7, ο οικονομικός φορέας Ι.Δ. ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε., έχει υποβάλλει υπεύθυνη δήλωση ότι πληροί τις απαιτήσεις και του άρθρου 22.Ε, όπου ζητούνται πιστοποιητικά ISO, τονίζοντας ότι μπορεί να το αποδείξει όποτε ζητηθεί. Επίσης, στο κατατεθέν ΕΕΕΣ, στο ΜΕΡΟΣ IV, Γ. Τεχνική και επαγγελματική Ικανότητα, Μέτρα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης ο οικονομικός φορέας Ι.Δ. ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε. έχει δηλώσει την κατοχή των ISO και το πεδίο εφαρμογής αυτών. Τέλος, ο οικονομικός φορέας Ι.Δ. ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε. έχει απαντήσει στο ΜΕΡΟΣ IV, Δ. Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας & Πρότυπα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης καταφατικά ως προς την ύπαρξη των αναφερόμενων απαιτήσεων του ερωτήματος. Συνημμένα αναρτάται: α) εκ νέου η βεβαίωση πιστοληπτικής ικανότητας και β) τα ζητούμενα πιστοποιητικά ISO».

Κατόπιν τούτου, με το Πρακτικό III η αρμόδια Επιτροπή εισηγήθηκε την απόρριψη της προσφοράς της προσφεύγουσας διότι «διαπιστώθηκε ότι κατά την προσκόμιση της πιστοληπτικής ικανότητας δεν ξεχωρίζουν τα όρια πιστοδοσίας όπως ορίζει επί ποινή αποκλεισμού η διακήρυξη και δεν αναφέρετε το ποσό κεφαλαίου κίνησης (ΚΚ) που έχει στη διάθεσή του ο οικονομικός φορέας όπως ρητά ορίζει η διακήρυξη».

Με την προσβαλλόμενη αποφασίστηκε η ακύρωση της υπ' αριθμ.(49ης Συνεδρίασης 12-10-2021) απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής, εγκρίθηκε εντέλει το Πρακτικό II και αποφασίστηκε η ανάδειξη της εταιρείαςως προσωρινού μειοδότη.

12. Επειδή η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, ειδικότερα, στην προσφυγή της ότι: «[...]Μη νόμιμος ο αποκλεισμός της εταιρείας μας.

Με την προσβαλλόμενη απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Αττικής, η τελευταία ακύρωσε προγενέστερη απόφασή της και έκρινε εκ των υστέρων και μάλιστα λόγω διάστασης απόψεων των μελών της, όπως ρητά αναφέρεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, ότι κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 22.Ε, 22.Γ.4 και 22.Γ.5 της διακήρυξης, δεν θα έπρεπε να δοθεί η ευκαιρία στους φορείς που αποκλείσθηκαν λόγω ελλειπόντων δικαιολογητικών, να προσκομίσουν αυτά εντός νέας διημέρου προθεσμίας. Με

το νέο αυτό σκεπτικό ακύρωσε την υπ' αριθμ.απόφασή της και διαμόρφωσε τον πίνακα συμμετεχόντων κατά σειρά μειοδοσίας, αποκλείοντας την εταιρεία μας.

Προτού αναπτύξουμε τα επιχειρήματά μας σε σχέση με το μη νόμιμο αποκλεισμό της εταιρείας μας, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι προκαλεί εύλογες απορίες και ερωτηματικά το γεγονός ότι, τα ίδια ακριβώς μέλη της Οικονομικής Επιτροπής, τα οποία, στην 49η συνεδρίασή της στις 12.10.2021 αποφάσισαν και δη ομόφωνα, τη χορήγηση προθεσμίας για την προσκόμιση των ελλείποντων δικαιολογητικών, στην 55η συνεδρίαση της στις 2.11.2021, ήτοι 20 ημέρες μετά, αποφάσισαν ότι δεν έπρεπε να τη χορηγήσουν, ακυρώνοντας την προγενέστερη απόφασή τους [...]

Σε σχέση με τα πιστοποιητικά ISO, η εταιρεία μας υπέβαλε υπεύθυνη δήλωση ότι πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 23.7 και του άρθρου 22.Ε, όπου ζητούνται πιστοποιητικά ISO, τονίζοντας μάλιστα ότι μπορεί να το αποδείξει όποτε ζητηθεί. Επίσης, στο κατατεθέν ΕΕΕΣ, στο ΜΕΡΟΣ IV, Γ. Τεχνική και επαγγελματική Ικανότητα, Μέτρα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, είχε δηλώσει την κατοχή των ISO και το πεδίο εφαρμογής αυτών. Τέλος, στο ΜΕΡΟΣ IV, Δ. Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας & Πρότυπα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης είχε απαντήσει καταφατικά ως προς την ύπαρξη των αναφερόμενων απαιτήσεων του ερωτήματος.

Ως εκ τούτου, και ενόψει της αρχής της προαπόδειξης που καθιερώνεται στο ν. 4412/2016 με τη χρήση του ΕΕΕΣ, καμία υποχρέωση δεν είχαμε στην υποβολή με την προσφορά μας ξεχωριστά όλων των ζητούμενων ISO. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, ακόμα και αν ήθελε γίνει δεκτό ότι τα ζητούμενα ISO έπρεπε να συμπεριληφθούν στο φάκελο των δικαιολογητικών συμμετοχής, η Αναθέτουσα Αρχή είχε δέσμια αρμοδιότητα να μας καλέσει σε συμπλήρωση αυτών, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 102 ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρ. 42 του ν. 4782/2021.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρ. 102 ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρ. 42 του ν. 4782/2021, [...] Με τη νέα ως άνω διάταξη του άρθρ. 102 του ν. 4412/2016 εγκαθιδρύεται πλέον δέσμια αρμοδιότητα της Αναθέτουσας Αρχής να καλεί τους οικονομικούς φορείς όχι μόνον σε διευκρίνιση υποβληθέντων εγγράφων, αλλά και σε συμπλήρωση μη υποβληθέντων εγγράφων.

Ενόψει των ανωτέρω, όφειλε η Αναθέτουσα Αρχή να μας καλέσει σε συμπλήρωση του φακέλου δικαιολογητικών με τα ζητούμενα ISO κι όχι να μας αποκλείσει άνευ ετέρου [...]».

13. Επειδή η αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της αναφέρει αυτολεξεί τα κάτωθι: «[...] 2) Σε σχέση με τα πιστοποιητικά ISO, υπέβαλε υπεύθυνη δήλωση ότι πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 23.7 και του άρθρου 22.Ε, όπου ζητούνται πιστοποιητικά ISO, και ότι μπορεί να το αποδείξει όποτε ζητηθεί. Επίσης, στο κατατεθέν ΕΕΕΣ, στο ΜΕΡΟΣ IV, Γ. Τεχνική και επαγγελματική Ικανότητα, Μέτρα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, είχε δηλώσει την κατοχή των ISO και το πεδίο εφαρμογής αυτών. Τέλος, στο ΜΕΡΟΣ IV, Δ. Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας & Πρότυπα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης είχε απαντήσει καταφατικά ως προς την ύπαρξη των αναφερόμενων απαιτήσεων του ερωτήματος. Αναφέρει δε ότι ενόψει της αρχής της προαπόδειξης που καθιερώνεται στο ν. 4412/2016 με τη χρήση του ΕΕΕΣ, καμία υποχρέωση δεν είχε στην υποβολή με την προσφορά της ξεχωριστά όλων των ζητούμενων ISO και σε κάθε περίπτωση η Αναθέτουσα Αρχή είχε αρμοδιότητα να την καλέσει σε συμπλήρωση αυτών, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 102 ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρ. 42 του ν. 4782/2021.

Επί αυτού η άποψη της υπηρεσίας μας έχει ως εξής:

Σύμφωνα με το άρθρο 22.Ε. της διακήρυξης «Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης» αναγράφεται ότι: [...] και σε συνδυασμό με το άρθρο 23.7 της διακήρυξης «Δικαιολογητικά για πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης του άρθρου 22.Ε» [...]

Η προσφεύγουσα δεν υπέβαλλε τα ως άνω ζητούμενα επί ποινή αποκλεισμού πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης -ISO με την προσφορά της όπως ρητά αναφέρει το άρθρο 23.7 της διακήρυξης αλλά δήλωσε ότι μπορεί να αποδείξει ότι τα διαθέτει όποτε ζητηθεί.

Ομως παγίως έχει κριθεί εάν οι όροι που είχαν επιβληθεί επί ποινή αποκλεισμού στα σχετικά με τη δημόσια σύμβαση έγγραφα όπως ρητά και χωρίς αμφισημία έχουν διατυπωθεί στην παρούσα διακήρυξη η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να δεχθεί διορθώσεις των εν λόγω παραλείψεων οι οποίες συνεπάγονται τον αποκλεισμό του διαγωνιζόμενου.

Ειδικότερα το άρθρο 102 του ν. 4412/2016, δεν μπορεί να ερμηνεύεται ότι μπορεί να απαλείφει τις παραλείψεις των προσφορών ακόμη και όταν αυτές συνιστούν λόγους αποκλεισμού. Περαιτέρω, το γεγονός ότι τα προαναφερόμενα έγγραφα (δηλώσεις πιστοποιητικά ,βεβαιώσεις) απαιτούνταν σωρευτικά και επί ποινή αποκλεισμού με την υποβολή της προσφοράς του προσφεύγοντος , αποκλείουν την εφαρμογή του άρθρου 102 του Ν.4412/2016 , όπως αυτό διαμορφώθηκε δυνάμει του άρθρου 42 του ν. 4782/2021, διότι δεν επιτρέπει τη θεραπεία οποιασδήποτε ελλείψεως των προσφορών (ΑΕΠΠ Απόφαση 6ο Τμήμα 1550/2021) . Επομένως, ο οικείος λόγος της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί.

Υπό την έννοια των ανωτέρω και προκειμένου να διασφαλίζεται και η αρχή της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων που έλαβαν γνώση του διαγωνισμού, η ένσταση της προσφεύγουσας πρέπει να απορριφθεί [...].».

14. Επειδή στο άρθρο 18 του Ν.4412/2016 ορίζεται ότι: «1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης.

Ο σχεδιασμός των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων δεν γίνεται με σκοπό την εξαίρεσή τους από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 3 έως 221) ή τον τεχνητό περιορισμό του ανταγωνισμού. Ο ανταγωνισμός θεωρείται ότι περιορίζεται τεχνητά όταν οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων.

Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των διατιθέμενων προς το σκοπό αυτό δημοσίων πόρων [...].».

15. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 53 παρ. 1 και 2 του ν. 4412/2016 «1. Οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρτιων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών.

2. Τα έγγραφα της σύμβασηςπεριέχουν ιδίως : [.....]ε) ακριβή περιγραφή του φυσικού αντικείμενου της σύμβασης [...] ιβ) τους όρους και τα κριτήρια επιλογής, καθώς και τα ελάχιστα επίπεδα αυτών, σχετικά με τους λόγους αποκλεισμού, την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική ή/και επαγγελματική ικανότητα των υποψηφίων ή προσφερόντων, [...] ιε) το κριτήριο ανάθεσης, τη διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης των προσφορών, σύμφωνα με τα άρθρα 86 και 87, [...] ιζ) τους απαράβατους όρους, απόκλιση από τους οποίους συνεπάγεται την απόρριψη της προσφοράς [...]]».

16. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 82 του Ν.4412/2016 ορίζεται ότι: «1. Οι αναθέτουσες αρχές, εάν απαιτούν την προσκόμιση πιστοποιητικών εκδιδόμενων από ανεξάρτητους οργανισμούς που βεβαιώνουν ότι ο οικονομικός φορέας συμμορφώνεται με ορισμένα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας για άτομα με ειδικές ανάγκες, παραπέμπουν σε συστήματα διασφάλισης ποιότητας τα οποία βασίζονται στη σχετική σειρά ευρωπαϊκών προτύπων και έχουν πιστοποιηθεί από διαπιστευμένους οργανισμούς. Οι αναθέτουσες αρχές αναγνωρίζουν ισοδύναμα πιστοποιητικά από οργανισμούς εδρεύοντες σε άλλα κράτη - μέλη. Επίσης, κάνουν δεκτά άλλα αποδεικτικά στοιχεία για ισοδύναμα μέτρα διασφάλισης ποιότητας, εφόσον ο ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας δεν είχε τη δυνατότητα να αποκτήσει τα εν λόγω πιστοποιητικά εντός των σχετικών προθεσμιών για λόγους για τους οποίους δεν ευθύνεται ο ίδιος, υπό την προϋπόθεση ότι ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι τα προτεινόμενα μέτρα διασφάλισης ποιότητας πληρούν τα απαιτούμενα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας.

2. Εάν οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν την υποβολή πιστοποιητικών εκδιδόμενων από ανεξάρτητους οργανισμούς που να βεβαιώνουν ότι ο οικονομικός φορέας συμμορφώνεται με συγκεκριμένα συστήματα ή πρότυπα όσον αφορά την περιβαλλοντική διαχείριση, παραπέμπουν στο σύστημα οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου (EMAS) της Ένωσης ή σε άλλα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης που έχουν αναγνωρισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 45 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1221/2009 ή σε άλλα πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης βασιζόμενα σε αντίστοιχα ευρωπαϊκά ή διεθνή πρότυπα που έχουν εκδοθεί από διαπιστευμένους οργανισμούς. Οι

αναθέτουσες αρχές αναγνωρίζουν ισοδύναμα πιστοποιητικά από οργανισμούς εδρεύοντες σε άλλα κράτη - μέλη.

Όταν ο οικονομικός φορέας τεκμηριωμένα δεν έχει πρόσβαση στα εν λόγω πιστοποιητικά ή δεν έχει τη δυνατότητα να τα αποκτήσει εντός των σχετικών προθεσμιών, για λόγους για τους οποίους δεν ευθύνεται ο ίδιος, η αναθέτουσα αρχή αποδέχεται επίσης άλλα αποδεικτικά μέσα μέτρων περιβαλλοντικής διαχείρισης, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι τα συγκεκριμένα μέτρα είναι ισοδύναμα με εκείνα που απαιτούνται βάσει του εφαρμοστέου συστήματος ή του προτύπου περιβαλλοντικής διαχείρισης [...].».

17. Επειδή στο άρθρο 102 του Ν.4412/2016 ορίζεται ότι: «Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, οι αναθέτουσες αρχές, τηρώντας τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, ζητούν από τους προσφέροντες ή υποψήφιους οικονομικούς φορείς, όταν οι πληροφορίες ή η τεκμηρίωση που πρέπει να υποβάλλονται είναι ή εμφανίζονται ελλιπείς ή λανθασμένες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στο ΕΕΕΣ, ή όταν λείπουν συγκεκριμένα έγγραφα, να υποβάλλουν, να συμπληρώνουν, να αποσαφηνίζουν ή να ολοκληρώνουν τις σχετικές πληροφορίες ή τεκμηρίωση, εντός προθεσμίας όχι μικρότερης των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερης των είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης».

18. Επειδή στο άρθρο 346 του Ν. 4412/2016 ορίζεται ότι: «Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί σύμβαση των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της ευρωπαϊκής ή εσωτερικής νομοθεσίας, έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ), σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 360 και να ζητήσει προσωρινή προστασία, σύμφωνα με το άρθρο 366, ακύρωση παράνομης πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 367 ή ακύρωση σύμβασης η οποία έχει συναφθεί παράνομα, σύμφωνα με το άρθρο 368».

19. Επειδή στο άρθρο 360 του Ν. 4412/2016 ορίζεται ότι: «1. Κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη

σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ κατά της σχετικής πράξης ή παραλείψεως της αναθέτουσας αρχής.

2. Η άσκηση της προδικαστικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση των ένδικων βοηθημάτων του Τίτλου 3 κατά των εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων των αναθετουσών αρχών.

3. Δεν επιτρέπεται η άσκηση άλλης διοικητικής προσφυγής κατά των εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων της αναθέτουσας αρχής κατά τη διαδικασία της ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων εκτός από την προδικαστική προσφυγή της παραγράφου 1».

20. Επειδή σύμφωνα με τους όρους της Διακήρυξης ορίζεται ότι: «[...] Άρθρο 9: Συμπλήρωση – αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών

Η αναθέτουσα αρχή τηρώντας τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, ζητά από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς, όταν οι πληροφορίες ή η τεκμηρίωση που πρέπει να υποβάλλονται είναι ή εμφανίζονται ελλιπείς ή λανθασμένες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στο ΕΕΕΣ, ή όταν λείπουν συγκεκριμένα έγγραφα, να υποβάλλουν, να συμπληρώνουν, να αποσαφηνίζουν ή να ολοκληρώνουν τις σχετικές πληροφορίες ή τεκμηρίωση, εντός προθεσμίας όχι μικρότερης των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερης των είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης, μέσω της λειτουργικότητας « Επικοινωνία» του υποσυστήματος, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 102 και 103 του ν. 4412/2016.

Η συμπλήρωση ή η αποσαφήνιση ζητείται και γίνεται αποδεκτή υπό την προϋπόθεση ότι δεν τροποποιείται η προσφορά του οικονομικού φορέα και ότι αφορά σε στοιχεία ή δεδομένα, των οποίων είναι αντικειμενικά εξακριβώσιμος ο προγενέστερος χαρακτήρας σε σχέση με το πέρας της καταληκτικής προθεσμίας παραλαβής προσφορών. Τα ανωτέρω ισχύουν κατ' αναλογία και για τυχόν ελλείπουσες δηλώσεις, υπό την προϋπόθεση ότι βεβαιώνουν γεγονότα αντικειμενικώς εξακριβώσιμα [...] 22.Ε. Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης

Αριθμός απόφασης: 81/2022

Οι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν στην παρούσα διαδικασία, απαιτείται να διαθέτουν επί ποινή απαραδέκτου, τα κάτωθι αναφερόμενα πρότυπα:

1. Πιστοποιητικό διασφάλισης ποιότητας ISO 9001:2015 με πεδία εφαρμογής την κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση έργων οδοποιίας, τη συλλογή και μεταφορά μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων και

2. Πιστοποιητικό περιβαλλοντικής διαχείρισης ISO 14001:2015 με πεδία εφαρμογής την κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση έργων οδοποιίας, τη συλλογή και μεταφορά μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων και

3. Πιστοποιητικό για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία ISO 45001:2018, με πεδία εφαρμογής την κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση έργων οδοποιίας τη συλλογή και μεταφορά μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων και

4. Πιστοποιητικό διαχείρισης ασφάλειας των πληροφοριών ISO 27001:2013 με πεδία εφαρμογής την κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση έργων οδοποιίας, τη συλλογή και μεταφορά μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων και

5. Πιστοποιητικό για την ενεργειακή διαχείριση ISO 50001:2011 με πεδία εφαρμογής την κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση έργων οδοποιίας, τη συλλογή και μεταφορά μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων και

6. Πιστοποιητικό για την οδική ασφάλεια ISO 39001:2012 με πεδία εφαρμογής την κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση έργων οδοποιίας, τη συλλογή και μεταφορά μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων και [...] 23.7 Δικαιολογητικά για πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης του άρθρου 22.Ε

Οι οικονομικοί φορείς , απαιτείται να καταθέσουν κατά την υποβολή της προσφοράς τους, επί ποινή απαραδέκτου, τα κάτωθι αναφερόμενα πρότυπα:

1. Πιστοποιητικό διασφάλισης ποιότητας ISO 9001:2015 με πεδία εφαρμογής την κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση έργων οδοποιίας, τη συλλογή και μεταφορά μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων και

2. Πιστοποιητικό περιβαλλοντικής διαχείρισης ISO 14001:2015 με πεδία εφαρμογής την κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση έργων οδοποιίας, τη συλλογή και μεταφορά μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων και

3. Πιστοποιητικό για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία ISO 45001:2018, με πεδία εφαρμογής την κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση έργων οδοποιίας τη συλλογή και μεταφορά μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων και

4. Πιστοποιητικό διαχείρισης ασφάλειας των πληροφοριών ISO 27001:2013 με πεδία εφαρμογής την κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση έργων οδοποιίας, τη συλλογή και μεταφορά μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων και

5. Πιστοποιητικό για την ενεργειακή διαχείριση ISO 50001:2011 με πεδία εφαρμογής την κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση έργων οδοποιίας, τη συλλογή και μεταφορά μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων και

6. Πιστοποιητικό για την οδική ασφάλεια ISO 39001:2012 με πεδία εφαρμογής την κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση έργων οδοποιίας, τη συλλογή και μεταφορά μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων και [....]».

21. Επειδή, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, η Διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 78/2007,19/2005,31/2003), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων (ΟΛΣΤΕ 2137/1993). Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία (ΕΣ Πράξη VI Τμήματος 78/2007).

22. Επειδή, η υποχρέωση διαφάνειας έχει μεταξύ άλλων ως σκοπό να αποκλείσει τον κίνδυνο αυθαιρεσίας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής (βλ., C-278/14, SC Enterprise Focused Solutions SRL ECLI:EU:C:2015:228,σκ. 25 και απόφαση SAG ELV Slovensko κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) και ο σκοπός αυτός δεν θα επιτυγχανόταν αν η αναθέτουσα αρχή μπορούσε να μην εφαρμόσει τους όρους στους οποίους η ίδια υποβλήθηκε (βλ., C-278/14, SC Enterprise Focused Solutions SRL ECLI:EU:C:2015:228,σκ. 27).

23. Επειδή, περαιτέρω επιβάλλεται η εφαρμογή των όρων της διακήρυξης κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την

υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 *Siac Construction Ltd*, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

24. Επειδή η αρχή της ίσης μεταχείρισης προϋποθέτει, περαιτέρω, ότι όλοι οι όροι και τρόποι διεξαγωγής της διαδικασίας αναθέσεως πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, κατά τρόπον ώστε, αφενός να παρέχεται σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και κανονικά επιμελείς υποψηφίους η δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενό τους και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο και, αφετέρου, να καθίσταται δυνατός ο εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής αποτελεσματικός και επί ίσοις όροις έλεγχος του αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα κριτήρια που διέπουν την εν λόγω σύμβαση (βλ., μεταξύ άλλων, για την αρχή της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων στο πλαίσιο ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων τις αποφάσεις: της 29ης Απριλίου 2004, *Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta*, C-496/99 P, EU:C:2004:236, σκέψη 110, και της 12ης Μαρτίου 2015, *eVigilo*, C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 22ας Ιουνίου 1993, *Επιτροπή κατά Δανίας*, C-243/89, EU:C:1993:257, σκέψη 33, της 25ης Απριλίου 1996, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, C-87/94, EU:C:1996:161, σκέψη 51, της 18ης Οκτωβρίου 2001, *SIAC Construction*, C-19/00, EU:C:2001:553, σκέψη 33, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, *Μηχανική*, C-213/07, EU:C:2008:731, σκέψη 45, της 24ης Μαΐου 2016, *MT Højgaard και Züblin*, C-396/14, EU:C:2016:347, σκέψη 37, της 25ης Απριλίου 1996, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, C-87/94, EU:C:1996:161, σκέψη 54, της 12ης Δεκεμβρίου 2002, *Universale-Bau*, C-470/99, EU:C:2002:746, σκέψη 93, της 12ης Μαρτίου 2015, *eVigilo*, C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 29ης Μαρτίου 2012, *SAG ELV Slovensko* κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31).

25. Επειδή η αρχή της τυπικότητας, η οποία διέπει γενικά τη διενέργεια των διαγωνισμών (βλ. ΣτΕ 2889/2011, 4343/2005 κ.ά. βλ. και Ε.Α. 228/2013, 111/2006, 597/2007 κ. ά.) εξυπηρετεί τις ανάγκες της διαφάνειας, της αποφυγής του κινδύνου αλλοίωσης των προσφορών και της ευχερούς εξέτασης και αξιολόγησής τους (Δ. Ράικος, *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων*, Β΄

Έκδοση, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, 2017, σελ. 195 επ.). Σύμφωνα, δε, με την εν λόγω αρχή, δεν επιτρέπεται να τεθούν εκποδών διατάξεις της διακηρύξεως, οι οποίες θεσπίζουν υποχρέωση υποβολής με την προσφορά ορισμένων στοιχείων που απαιτούνται επί ποινή αποκλεισμού από τον διαγωνισμό.

26. Επειδή οι αρχές της τυπικότητας, της διαφάνειας και της δημοσιότητας που διέπουν τους δημόσιους διαγωνισμούς επιτάσσουν να καθορίζονται σαφώς στην διακήρυξη οι όροι και οι προϋποθέσεις συμμετοχής στον διαγωνισμό καθώς και τα κριτήρια ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης (βλ. ΕΣ 133/2008, Πράξη, Τμ. VI) με στόχο την επίτευξη πλήρους διαφάνειας και προστασίας του ανταγωνισμού (βλ. ΕΣ 2263/2011, 2016/2010, Τμ. VI).

27. Επειδή, σε κάθε περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή κρίνει τις προσφορές επί ίσοις όροις και με προσήλωση στην λεκτική αποτύπωση των όρων της κανονιστικής πράξης στα πλαίσια της αρχής της τυπικότητας, απορρίπτοντας κατά δέσμια αρμοδιότητα προσφορά που παραβιάζει απαράβατους όρους της διακήρυξης.

28. Επειδή οι όροι που τίθενται επί ποινή αποκλεισμού από τη διακήρυξη, αποτελούν δέσμια αρμοδιότητα της Επιτροπής Διαγωνισμού να αποκλείσει την παρουσιάζουσα έλλειψη/απόκλιση προσφορά (ΣτΕ 743/2000), σύμφωνα με την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας, που επιβάλλει την εφαρμογή τους κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 *Siac Construction Ltd*, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54). Επομένως και βάσει της αρχής της τυπικότητας που διέπει τις διαγωνιστικές διαδικασίες, δεν μπορούν να τεθούν εκποδών διατάξεις που θεσπίσθηκαν επί ποινή αποκλεισμού (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, C 496/99 P, *Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta*, Συλλογή 2004, σ. I 3801, σκέψη 115).

29. Επειδή, εξάλλου, σε περίπτωση που η ίδια η διακήρυξη χρησιμοποιεί όρους, όπως «με ποινή αποκλεισμού...», «με ποινή απαραδέκτου....», «οι συμμετέχοντες πρέπει...» ή άλλους παρόμοιους, είναι

προφανές ότι οι όροι αυτοί θεωρούνται ουσιώδεις και συνεπώς οποιαδήποτε απόκλιση της προσφοράς από αυτούς οδηγεί σε απόρριψη της (βλ. Γνμδ ΝΣΚ 70/2002).

30. Επειδή σε συνέχεια των ως άνω σύμφωνα με το Ελεγκτικό Συνέδριο λόγω της εφαρμοζόμενης στους δημόσιους διαγωνισμούς αρχής της τυπικότητας, είχε κριθεί κατά το προγενέστερο θεσμικό καθεστώς ότι όλες οι διατάξεις της Διακήρυξης καθιερώνουν ουσιώδεις όρους με εξαίρεση εκείνες για τις οποίες προκύπτει το αντίθετο, με συνέπεια, ελλείψει αντίθετης ρητής διάταξης, τυχόν παραβίαση διατάξεων που αφορούν τον τρόπο υποβολής των προσφορών των διαγωνιζομένων συνεπάγεται το απαράδεκτο αυτών (Ελ. Συν. VI Τμήμα, Αποφ. 24995, 1949/2009. Πρ. 115, 10/2008, 222/2005, Ζ΄ Κλιμάκιο, Πρ. 116/2012, 1177/2009), πολλώ, δε, μάλλον όταν υφίσταται ρητή πρόβλεψη ότι συγκεκριμένος όρος τίθεται επί ποινή αποκλεισμού.

31. Επειδή περαιτέρω, η αρχή της ίσης μεταχείρισης και η υποχρέωση διαφάνειας αντιτίθενται επίσης σε κάθε διαπραγμάτευση μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και ενός προσφέροντος στο πλαίσιο διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης, πράγμα που συνεπάγεται ότι, καταρχήν, μια προσφορά δεν δύναται να τροποποιηθεί μετά την κατάθεσή της, είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της αναθέτουσας αρχής είτε του προσφέροντος (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, *SAG ELV Slovensko* κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31). Συνεπώς, οποιαδήποτε ερώτηση προς διευκρίνιση μπορεί μόνο να έχει ως αποτέλεσμα την άρση κάποιας ασάφειας και όχι την υποβολή μη υποβληθέντος δικαιολογητικού και συνακόλουθα την τροποποίηση της εν θέματι προσφοράς (βλ. σχετικές αποφάσεις της 11^{ης} Μαΐου 2017, *Archus and Gama*, C-131/2016, της 29^{ης} Μαρτίου 2012, *SAG ELV Slovensko* κλπ, C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40, της 10^{ης} Οκτωβρίου 2013, *Manova*, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 36). Ειδικότερα, η αίτηση και παροχή διευκρίνισης δεν δύναται να καταλήξει στο να υποβάλει, στην πραγματικότητα, ο συγκεκριμένος προσφέρων νέα προσφορά (βλ. αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, *SAG ELV Slovensko* κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40, της 10ης Οκτωβρίου 2013, *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 36). Σε κάθε περίπτωση, μια

αίτηση διευκρίνισης δεν μπορεί να θεραπεύσει την παράλειψη προσκόμισης εγγράφων ή παροχής πληροφοριών των οποίων η κοινοποίηση ήταν απαραίτητη βάσει των εγγράφων της οικείας σύμβασης, δεδομένου ότι η αναθέτουσα αρχή οφείλει να ελέγχει αυστηρώς αν τηρήθηκαν τα κριτήρια που η ίδια έχει καθορίσει (βλ., συναφώς, απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, *Manova*, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 40).

32. Επειδή, σύμφωνα με την αρχή της τυπικότητας που διέπει τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων, η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να καλέσει τους προμηθευτές να συμπληρώσουν τα νομίμως, καταρχήν, υποβληθέντα δικαιολογητικά ή να παρέχουν σχετικές διευκρινίσεις, όχι όμως να αναπληρώσουν μη υποβληθέντα ή μη νομίμως υποβληθέντα δικαιολογητικά (βλ. ΣΤΕ 2454/09, ΕΑ ΣΤΕ 457, 364/09, 738/09, 180/09, 567/08, 3075/08, 307/07, ΔΕΦΑΘ 271/2011 σκέψεις 43, 44, 45, ΔΕΦΑΘ 537/2015, Ε.Α. Σ.Τ.Ε. 127/2010, 1173/2009, ΔΕΦΑΘ 859/2012 (ΑΣΦ), ΔΕΦΑΘ 239/2019, Ε.Α. ΣΤΕ 1319, 1065, 935, 819/2007 κα). Ειδικότερα κατά την έννοια των διατάξεων του άρθ. 102 και του όμοιου άρθ. 310 του ν. 4412/2016 οι οποίες δεν αφίστανται του προγενέστερου δικαίου, οι προβλεπόμενες από αυτές διευκρινίσεις, δίδονται μόνον εφόσον ζητηθούν από το αρμόδιο όργανο, κατά τη διαγραφόμενη διαδικασία, λαμβάνονται δε υπόψη, ενόψει και της αυστηρώς τυπικής διαδικασίας των δημοσίων διαγωνισμών, μόνον εφόσον έχουν ως αντικείμενο τη συμπλήρωση νομίμως κατ' αρχήν υποβληθέντων στοιχείων και όχι την αναπλήρωση της έλλειψης τέτοιων στοιχείων ή την τροποποίηση του περιεχόμενου της προσφοράς, ώστε να απαλειφθούν αντιθέσεις και να συμφωνεί αυτή με όρους της διακήρυξης (πρβλ. ΣΤΕ 1856/2008, 2660/2004 7μ., ΕΑ ΣΤΕ 668, 567/2009, ΔΕΦΑΘ 743/2012 (ΑΣΦ), κ.ά.). Σε κάθε περίπτωση ως έχει παγίως κριθεί η αναθέτουσα αρχή είναι υποχρεωμένη να αποκλείσει προσφορά που δεν περιλαμβάνει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά με το κατά την διακήρυξη και τον νόμο αξιούμενο περιεχόμενο, αποκλεισμένης εν προκειμένω της ευχέρειας εκ μέρους της να καλέσει τον διαγωνιζόμενο προς συμπλήρωση εκ των υστέρων του περιεχομένου των δικαιολογητικών διότι τότε θα επρόκειτο για ανεπίτρεπτη αναπλήρωση μη νομίμως υποβληθέντος δικαιολογητικού (ΔΕΦΑΘ (ΑΝΑΣΤ) 537/2017, ΣΤΕ ΕΑ 127/2010, 364/2009, 1173/2009), και τούτο γιατί, η έλλειψη του στοιχείου τούτου, κατά παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης,

συνιστά πλημμελή υποβολή αναγκαίου στοιχείου και δεν είναι δεκτική αναπλήρωσης ούτε κατ' εφαρμογή του σχετικού άρθρου της διακήρυξης, το οποίο αναφέρεται στην εκ των υστέρων διευκρίνιση και συμπλήρωση, νομίμως, όμως, κατ' αρχήν, υποβληθέντων δικαιολογητικών και στοιχείων (ΔΕΦΑΘ 859/2012 (ΑΣΦ)).

33. Επειδή, όπως έχει κριθεί, η αρχή της νομιμότητας επιβάλλει στη Διοίκηση την ανάκληση κάθε παράνομης διοικητικής πράξεως, ενώ η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης απαιτεί τη διατήρηση της ισχύος των ευμενών για τον καλόπιστο διοικούμενο πράξεων. Σύνθεση των αρχών αυτών συνιστούν οι γενικές αρχές ανακλήσεως των διοικητικών πράξεων, σύμφωνα με τις οποίες και οι ευμενείς διοικητικές πράξεις ανακαλούνται, εάν είναι παράνομες, μέσα σε εύλογο χρόνο από την έκδοσή τους (ΣΤΕ 2414/2011, 3269/2010, 1501/2008, 3906/2008, 2403/1997 Ολομ. κ.α.) υπό τον όρο της αιτιολογήσεως της ενέργειας αυτής με αναφορά σε συγκεκριμένα περιστατικά ή στοιχεία, η ύπαρξη ή η έλλειψη των οποίων στη συγκεκριμένη περίπτωση, σε συνάρτηση με το ισχύον κατά την έκδοση της ανακαλούμενης πράξεως νομικό καθεστώς, θεμελιώνει την διαπιστούμενη παρανομία και, κατ' ακολουθίαν, την συνδρομή νομίμου λόγου ανακλήσεως (βλ. ΣΤΕ 1931/2015). Η δε ανάκληση χωρεί μόνο για λόγους νομιμότητας και όχι για διαφορετική εκτίμηση των ίδιων πραγματικών περιστατικών, εκτός αν συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος (ΣΤΕ 3793/2008).

34. Επειδή, κατά γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, ναι μεν η Διοίκηση έχει διακριτική ευχέρεια, και όχι υποχρέωση, να ανακαλεί τις παράνομες διοικητικές πράξεις, η γενική, όμως, αυτή αρχή, ως έχει κριθεί, κάμπτεται σε περίπτωση κατά την οποία η τήρησή της από την Διοίκηση στα στάδια της διαδικασίας ανοικτού διαγωνισμού προμηθείας με κριτήριο κατακυρώσεως την πλέον συμφέρουσα προσφορά αναιρεί τις αρχές του διευρυμένου συναγωνισμού και του ενιαίου μέτρου κρίσεως, οι οποίες είναι θεμελιώδεις για τον δημόσιο αυτό διαγωνισμό (πρβλ. ΕΑ ΣΤΕ 43/2003, 598/2002), χάριν δε αυτών η Διοίκηση υποχρεούται σε ανάκληση της παρανόμου διοικητικής πράξεως (ΣΤΕ ΕΑ 294/2004).

35. Επειδή στην υπό εξέταση προσφυγή η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι δεν έπρεπε να απορριφθεί η προσφορά της διότι, σύμφωνα με την αρχή της προαπόδειξης, υπέβαλε με την προσφορά της υπεύθυνη δήλωση ότι

πληροί τις οικείες απαιτήσεις της Διακήρυξης σχετικά με τα ISO, τονίζοντας μάλιστα ότι μπορεί να το αποδείξει όποτε ζητηθεί καθώς και ότι στο κατατεθέν ΕΕΕΣ, στο ΜΕΡΟΣ IV, Γ. Τεχνική και επαγγελματική Ικανότητα, Μέτρα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, είχε δηλώσει την κατοχή των ISO και το πεδίο εφαρμογής αυτών ενώ στο ΜΕΡΟΣ IV, Δ. Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας & Πρότυπα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης είχε απαντήσει καταφατικά ως προς την ύπαρξη των αναφερόμενων απαιτήσεων του ερωτήματος και ότι δεν είχε καμία υποχρέωση να υποβάλει με την προσφορά της τα απαιτούμενα ISO. Κατά την προσφεύγουσα, αν ήθελε γίνει δεκτό ότι τα ζητούμενα ISO έπρεπε να συμπεριληφθούν στο φάκελο των δικαιολογητικών συμμετοχής, η αναθέτουσα αρχή είχε δέσμια αρμοδιότητα να την καλέσει σε συμπλήρωση αυτών, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 102 ν. 4412/2016, ως έχει τροποποιηθεί.

Περαιτέρω, η αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της αναφέρει ότι, σύμφωνα με τις ρητές απαιτήσεις της Διακήρυξης, οι συμμετέχοντες όφειλαν να υποβάλουν επί ποινή αποκλεισμού με την προσφορά τους τα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης -ISO και ότι, ως έχει παγίως κριθεί, δεν μπορεί να δεχθεί διορθώσεις των εν λόγω παραλείψεων οι οποίες συνεπάγονται τον αποκλεισμό του διαγωνιζόμενου το άρθρο 102 του ν. 4412/2016, δεν μπορεί να ερμηνεύεται ότι μπορεί να απαλείφει τις παραλείψεις των προσφορών ακόμη και όταν αυτές συνιστούν λόγους αποκλεισμού προκειμένου να διασφαλίζεται και η αρχή της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων.

36. Επειδή, σύμφωνα με την επίμαχη Διακήρυξη, στο άρθρο 22.Ε προβλέπεται ότι οι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν στην παρούσα διαδικασία, απαιτείται να διαθέτουν επί ποινή απαραδέκτου Πιστοποιητικό διασφάλισης ποιότητας ISO 9001:2015, Πιστοποιητικό περιβαλλοντικής διαχείρισης ISO 14001:2015, Πιστοποιητικό για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία ISO 45001:2018, Πιστοποιητικό διαχείρισης ασφάλειας των πληροφοριών ISO 27001:2013 με συγκεκριμένα πεδία εφαρμογής, ενώ στο άρθρο 23.7 προβλέπεται ρητώς και σαφώς ότι οι συμμετέχοντες απαιτείται να καταθέσουν επί ποινή απαραδέκτου τα ως άνω πιστοποιητικά κατά την υποβολή της προσφοράς τους. Περαιτέρω, στο άρθρο 9 της Διακήρυξης προβλέπεται ότι η αναθέτουσα αρχή, τηρώντας τις αρχές της ίσης

μεταχείρισης και της διαφάνειας, ζητά από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς, όταν οι πληροφορίες ή η τεκμηρίωση που πρέπει να υποβάλλονται είναι ή εμφανίζονται ελλιπείς ή λανθασμένες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στο ΕΕΕΣ, ή όταν λείπουν συγκεκριμένα έγγραφα, να υποβάλλουν, να συμπληρώνουν, να αποσαφηνίζουν ή να ολοκληρώνουν τις σχετικές πληροφορίες ή τεκμηρίωση, εντός προθεσμίας όχι μικρότερης των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερης των είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης, μέσω της λειτουργικότητας « Επικοινωνία» του υποσυστήματος, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 102 και 103 του ν. 4412/2016 και ότι η συμπλήρωση ή η αποσαφήνιση ζητείται και γίνεται αποδεκτή υπό την προϋπόθεση ότι δεν τροποποιείται η προσφορά του οικονομικού φορέα και ότι αφορά σε στοιχεία ή δεδομένα, των οποίων είναι αντικειμενικά εξακριβώσιμος ο προγενέστερος χαρακτήρας σε σχέση με το πέρας της καταληκτικής προθεσμίας παραλαβής προσφορών.

37. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, η προσφεύγουσα υπέβαλε με την προσφορά της ΕΕΕΣ στο οποίο στο ΜΕΡΟΣ IV, Γ. Τεχνική και επαγγελματική Ικανότητα, Μέτρα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και στο ΜΕΡΟΣ IV, Δ. Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας & Πρότυπα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης δηλώνει ότι διαθέτει τα απαιτούμενα από τη Διακήρυξη πιστοποιητικά με τα απαιτούμενα πεδία εφαρμογής, ως βασίμως υποστηρίζει στην υπό εξέταση προσφυγή της, ωστόσο, δεν υπέβαλε με την προσφορά της, αλλά κατόπιν της εκ των υστέρων πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής.

38. Επειδή από τη γραμματική διατύπωση αφενός του άρθρου 102 Ν. 4412/2016, όπως ισχύει τροποποιηθέν με τις διατάξεις του άρθρου 42 Ν. 4782/2016, και αφετέρου του άρθρου 3.1.2.1 της Διακήρυξης, σύμφωνα με το οποίο *«μετά την κατά περίπτωση ηλεκτρονική αποσφράγιση των προσφορών η αναθέτουσα Αρχή προβαίνει στην αξιολόγηση αυτών, μέσω των αρμόδιων πιστοποιημένων στο ΕΣΗΔΗΣ οργάνων της, εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά των κειμένων διατάξεων. Η αναθέτουσα αρχή, τηρώντας τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, ζητά από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς, όταν οι πληροφορίες ή η τεκμηρίωση που πρέπει να υποβάλλονται είναι ή εμφανίζονται ελλιπείς ή λανθασμένες,*

συμπεριλαμβανομένων εκείνων στο ΕΕΕΣ, ή όταν λείπουν συγκεκριμένα έγγραφα, να υποβάλλουν, να συμπληρώνουν, να αποσαφηνίζουν ή να ολοκληρώνουν τις σχετικές πληροφορίες ή τεκμηρίωση, εντός προθεσμίας όχι μικρότερης των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερης των είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης. Η συμπλήρωση ή η αποσαφήνιση ζητείται και γίνεται αποδεκτή υπό την προϋπόθεση ότι δεν τροποποιείται η προσφορά του οικονομικού φορέα και ότι αφορά σε στοιχεία ή δεδομένα, των οποίων είναι αντικειμενικά εξακριβώσιμος ο προγενέστερος χαρακτήρας σε σχέση με το πέρας της καταληκτικής προθεσμίας παραλαβής προσφορών. Τα ανωτέρω ισχύουν κατ' αναλογίαν και για τυχόν ελλείπουσες δηλώσεις, υπό την προϋπόθεση ότι βεβαιώνουν γεγονότα αντικειμενικώς εξακριβώσιμα», προκύπτει υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να ζητά συμπληρώσεις ή διευκρινίσεις επί της υποβληθείσας προσφοράς, ακόμη και «όταν λείπουν συγκεκριμένα έγγραφα». Περαιτέρω, όπως ρητώς προβλέπεται στον ανωτέρω όρο της Διακήρυξης, καθώς επίσης και στην αιτιολογική έκθεση του άρθρου 42 Ν. 4782/2021, τα στοιχεία που προσκομίζονται κατόπιν της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής αφορούν δεδομένα, των οποίων είναι αντικειμενικά εξακριβώσιμος ο προγενέστερος χαρακτήρας σε σχέση με το πέρας της προθεσμίας που είχε ταχθεί για την υποβολή υποψηφιότητας. Στην προκειμένη περίπτωση, η προσφεύγουσα προσκόμισε, κατόπιν της υπ' αριθ. πρωτ.πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής για συμπλήρωση των μη προσκομισθέντων με την προσφορά πιστοποιητικών ISO, τα έξι (6) απαιτούμενα από τις προπαρατεθείσες διατάξεις της Διακήρυξης πιστοποιητικά ISO, τα οποία βρίσκονταν στο σύνολό τους σε ισχύ κατά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών (2/9/2021). Ωστόσο, κανένα από τα (6) εν λόγω πιστοποιητικά δεν αναφέρει στο πεδίο εφαρμογής του «.....», με αποτέλεσμα, ακόμη και εάν γινόταν δεκτή η δυνατότητα συμπλήρωσης των ανωτέρω δικαιολογητικών κατ' άρθρο 102 Ν. 4412/2016, όπως ισχύει, να μην αποδεικνύεται από αυτά η κάλυψη της σχετικής απαίτησης της Διακήρυξης. Ως εκ τούτου, ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας περί υποχρέωσης της αναθέτουσας αρχής να καλέσει την προσφεύγουσα και να δεχτεί την εκ μέρους της συμπλήρωση των δικαιολογητικών κατά τα

άνω, πρέπει να απορριφθεί, διότι προβάλλεται πρωτίστως αλυσιτελώς και, επιπροσθέτως, αναποδείκτως.

39. Επειδή, κατά την ειδική γνώμη της Εισηγήτριας Ε. Αψοκάρδου, η ρύθμιση του άρθρου 42 του ν. 4782/2021 με την οποία τροποποιήθηκε το άρθρο 102 του ν. 4412/2016 οφείλει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα του δικαίου της ΕΕ, καθώς το άρθρο αυτό συνιστά μεταφορά του άρθρου 56 παρ. 3 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Εξάλλου όπως αναφέρεται και στην αιτιολογική έκθεση της νέας διάταξης: «*Η προτεινόμενη τροποποίηση αποτελεί ουσιαστική μετατόπιση του εθνικού θεσμικού πλαισίου πλησιέστερα προς το πνεύμα της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ (παρ. άρθρου 56) της οποίας τη διατύπωση, ουσιαστικά, υιοθετεί*». Συναφώς, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) έχει εκδώσει πλείστες αποφάσεις σε σχέση με το κατά πόσο είναι δυνατόν να γίνουν αποδεκτές διευκρινίσεις ή συμπληρώσεις των προσφορών κατά τη διάρκεια της διαγωνιστικής διαδικασίας (βλ. ενδεικτικά, αποφάσεις του ΔΕΕ της 29.3.2012, *SAG ELV Slovensko κ.λπ.*, C-599/10, EU:C:2012:191, σκ. 40•της 7.4.2016, *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, EU:C:2016:214, σκ. 63, *Pizzo*, C-27/15, *Lavorgna*, C-309/18, EU:C:2019:350, σκ. 22, *Archus και Gama*, C-131/16, όπ.αν., σκ. 37, C-927/2019, «*Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras*» UAB, σκ. 93-94, ECLI:EU:C:2021:700). Κατά πάγια νομολογία του ΔΕΕ, εάν μια υποχρέωση είχε ρητώς επιβληθεί επί ποινή αποκλεισμού στα σχετικά με τη δημόσια σύμβαση έγγραφα και υπό τον όρο ότι η υποχρέωση αυτή είχε διατυπωθεί εκεί με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία όπως απαιτεί το δίκαιο της ΕΕ (βλ. ενδεικτικά, την απόφαση του ΔΕΕ της 29.4.2004, *Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta*, C-496/99 P, EU:C:2004:236, σκ. 108-111), η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να δεχθεί οιοσδήποτε διορθώσεις παραλείψεων των εν λόγω υποχρεώσεων οι οποίες, κατά τις ρητές διατάξεις των εγγράφων του διαγωνισμού, συνεπάγονται τον αποκλεισμό του οικείου διαγωνιζόμενου (*Manova*, C-336/12, σκ. 39).

Υπό την έννοια των ανωτέρω, το νέο άρθρο 102 του ν. 4412/2016, όπως αυτό διαμορφώθηκε δυνάμει του άρθρου 42 του ν. 4782/2021, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει τη θεραπεία οποιασδήποτε ελλείψεως των προσφορών. Η θεμιτή πρόνοια του Έλληνα νομοθέτη για τη διάσωση των προσφορών και των διαγωνισμών δεν μπορεί να καταλήγει σε

καταστρατήγηση της εν προκειμένω πάγιας νομολογίας του ΔΕΕ και των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας (βλ. αποφάσεις ΑΕΠΠ 1517/2021, σκ.34, εισηγήτρια Ε. Αψοκάρδου και 1386/2021, σκ.46, μειοψηφία Χρ. Ζαράρη). Συναφώς, έχει κριθεί ότι τα κράτη μέλη, εφόσον κάνουν χρήση της δυνατότητας που προβλέπεται στο άρθρο 56 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, *«οφείλουν να μεριμνούν ώστε να μη διακυβεύεται η επίτευξη των σκοπών που επιδιώκει η οδηγία αυτή και να μη θίγεται η πρακτική αποτελεσματικότητα των διατάξεων της ούτε των άλλων συναφών διατάξεων και αρχών του δικαίου της Ένωσης, ειδικότερα των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων, της διαφάνειας και της αναλογικότητας»* (βλ. απόφαση του ΔΕΕ της 25.2.2018, *MA.T.I. SUD*, C-523/16, EU:C:2018:122, σκ. 48-49).

Σύμφωνα με τα ως άνω διαλαμβανόμενα, ναι μεν σύμφωνα με τη Διακήρυξη ισχύει το σύστημα της προαπόδειξης σχετικά με τα κριτήρια επιλογής για τα οποία οι συμμετέχοντες αρκεί απλώς να δηλώσουν προκαταρκτικώς ότι τα πληρούν χωρίς να έχουν την υποχρέωση να προσκομίσουν αποδεικτικά έγγραφα κατά το στάδιο αξιολόγησης των προσφορών τους, ωστόσο, ειδικώς ως προς την απαίτηση των δικαιολογητικών για πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης, η Διακήρυξη ρητώς και σαφώς απαιτεί την προσκόμισή της επί ποινή αποκλεισμού κατά την υποβολή της προσφοράς τους, ως βασίμως υποστηρίζει η αναθέτουσα αρχή, παρά τα περί αντιθέτου προβαλλόμενα. Το γεγονός δε ότι αρχικώς η αναθέτουσα αρχή ανέβαλε τη λήψη απόφασης και κλήση των συμμετεχόντων να υποβάλουν εκ των υστέρων τα ελλείποντα στην προσφορά τους έγγραφα, προβάλλεται αλυσιτελώς από την προσφεύγουσα καθώς η αναθέτουσα αρχή, εφόσον διαπίστωσε ότι έπρεπε να ανακληθεί η υπ' αριθμ.απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής για λόγους νομιμότητας, όφειλε να την ανακαλέσει δεδομένου ότι οφείλει να ελέγχει αυστηρώς αν τηρήθηκαν τα κριτήρια που η ίδια έχει καθορίσει (βλ., συναφώς, απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 40 και αντί άλλων ΑΕΠΠ 164/2019 Απόφαση του 7ου Κλιμακίου, σκ.43) και την ανακάλεσε με την προσβαλλόμενη, ενώ, σε κάθε περίπτωση, ακόμα κι αν η αναθέτουσα αρχή δεν είχε ανακαλέσει την απόφασή της να καλέσει την προσφεύγουσα να προσκομίσει τα επίμαχα πιστοποιητικά εκ των υστέρων, ουδόλως κωλύεται η

ΑΕΠΠ να προβεί, εξ αφορμής προδικαστικής προσφυγής που υποβλήθηκε ενώπιον της από αποκλεισθέντα διαγωνιζόμενο, σε εξέταση της νομιμότητας πράξεων της αναθέτουσας αρχής, εφόσον διαπιστώνει την έκδοση αυτών χωρίς τη συνδρομή των νόμιμων προϋποθέσεων (βλ. ΔΕφΧαν 10/2019, σκ. 20, πρβλ. ΣΤΕ 2770/2013, σκ. 10 και απόφαση ΑΕΠΠ 1067/2019, εισηγήτρια Ε. Αψοκάρδου). Ομοίως, τυγχάνουν απορριπτέοι οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας ότι υπέβαλε υπεύθυνη δήλωση ότι πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 22.Ε, όπου ζητούνται πιστοποιητικά ISO και ότι μπορεί να το αποδείξει όποτε ζητηθεί καθώς και τα δηλωθέντα σχετικά στο κατατεθέν ΕΕΕΣ, ως αλυσιτελώς προβαλλόμενοι καθώς τούτο δεν αίρει την υποχρέωσή της να τα υποβάλει επί ποινή αποκλεισμού με την προσφορά της. Περαιτέρω, η προσφεύγουσα δεν επικαλείται για τη μη υποβολή των επίμαχων πιστοποιητικών με την προσφορά της ότι δεν είχε πρόσβαση στα εν λόγω πιστοποιητικά ή ότι δεν είχε τη δυνατότητα να τα αποκτήσει εντός των σχετικών προθεσμιών, για λόγους για τους οποίους δεν ευθύνεται, αλλά προβάλλει αβασίμως ότι δεν υποχρεούνταν από τη Διακήρυξη να τα υποβάλει με την προσφορά της. Εξάλλου, στην περίπτωση που κατά τη Διακήρυξη αρκούσε η προσήκουσα συμπλήρωση του ΕΕΕΣ προαποδεικτικώς σχετικά με τα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και τα πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης, η αναθέτουσα αρχή θα είχε τη δυνατότητα να ζητήσει από την προσφεύγουσα, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλει όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας κατά τα προβλεπόμενα στο ειδικότερο άρθρο 79 παρ. 5 του Ν.4412/2016, όχι όμως για την εκ των υστέρων τροποποίηση της προσφοράς της. Σε κάθε περίπτωση, η προσφεύγουσα δεν στράφηκε επικαίρως κατά του επίμαχου όρου της Διακήρυξης σύμφωνα με τον οποίο απαιτείται, παρά την αρχή της προαπόδειξης, η προσκόμιση των ως άνω πιστοποιητικών με την υποβολή της προσφοράς και όχι με την υποβολή των δικαιολογητικών κατακύρωσης αποδεχόμενη με τη συμμετοχή της πλήρως τους όρους της Διακήρυξης. Βασίμως δε υποστηρίζει η αναθέτουσα αρχή ότι αν καλούσε την προσφεύγουσα να υποβάλει εκ των υστέρων δικαιολογητικά τα οποία απαιτούνταν επί ποινή αποκλεισμού με την υποβολή της προσφοράς της θα παραβίαζε τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας καθώς τούτο

θα συνιστούσε ανεπίτρεπτη εκ των υστέρων τροποποίηση της προσφοράς με την εκ των υστέρων υποβολή μη υποβληθέντων δικαιολογητικών που απαιτούνταν επί ποινή αποκλεισμού δοθέντος ότι το άρθρο 102 του Ν.4412/2016 ως έχει τροποποιηθεί, ερμηνεύεται σύμφωνα με το άρθρο 56 παρ. 3 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ ως αυτό έχει εφαρμοσθεί από το ΔΕΕ κατά τα ως άνω διαλαμβανόμενα, παρά τα περί αντιθέτου προβαλλόμενα. Επομένως, ορθώς η αναθέτουσα αρχή και κατά δέσμια αρμοδιότητα, σύμφωνα με τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, απέρριψε την προσφορά της προσφεύγουσας για τον λόγο αυτό. Συνακόλουθα, ο οικείος λόγος της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

40. Επειδή, σύμφωνα με τα ως άνω αναλυθέντα, η μη προσκόμιση των πιστοποιητικών διασφάλισης ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης, κατά παράβαση των όρων της Διακήρυξης που έχουν τεθεί επί ποινή αποκλεισμού, παρέχουν αυτοτελές έρεισμα για την απόρριψη της προσφοράς της, για τον λόγο αυτό, παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση του έτερου λόγου της κρινόμενης προσφυγής (πρβλ. Ε.Α. ΣτΕ 326/2011, 1238, 1132, 420/2010, 750/2007. Βλ. και ΑΕΠΠ 818/2018, σκ. 62 και ΑΕΠΠ 839/2018, σκ. 53, 969/2019 σκ. 49, 1360/2020, σκ.48).

41. Επειδή γίνεται δεκτή η εισήγηση.

42. Επειδή, κατ' ακολουθίαν, η κρινόμενη Προδικαστική Προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

43. Επειδή, ύστερα από την προηγούμενη σκέψη, πρέπει να καταπέσει το παράβολο που κατέθεσε η προσφεύγουσα (άρθρα 363 παρ.6 του ν.4412/2016 και 5 του ΠΔ 39/2017).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την προδικαστική προσφυγή.

Ορίζει την κατάπτωση του παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 29 Δεκεμβρίου 2021 και εκδόθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

**Η Πρόεδρος
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΛΑΜΙΩΤΗ**

**Η Γραμματέας
ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΑΡΑΝΤΙΔΟΥ**